

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 38/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej Advokátskou kanceláriou BÁNOS & KOŠÚTOVÁ s. r. o., Hlavná 979/23, Galanta, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Bános, proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 20 S 197/2019-173 z 3. júna 2020 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 10 Sžfk 40/2021 zo 14. júla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 28. septembra 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 20 S 197/2019-173 z 3. júna 2020 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 10 Sžfk 40/2021 zo 14. júla 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, príloh k nej pripojených a obsahu vyžiadaného súdneho spisu krajského súdu vyplýva, že sťažovateľka sa správnu žalobou domáhala preskúmania zákonnosti a zrušenia rozhodnutia Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) č. 102469195/2019 z 30. októbra 2019, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Daňového úradu Trnava (ďalej len „správca dane“) č. 100244714/2019 z 21. januára 2019 o vyrubení rozdielu dane z príjmov právnickej osoby v sume 3 758 730,41 eur podľa § 68 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“) za zdaňovacie obdobie roku 2014. Správca dane neuznal

sťažovateľke ako daňovému subjektu daňové výdavky zaúčtované na základe účtovných dokladov vystavených obchodnými spoločnosťami [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]

3. Napadnutým rozsudkom krajský súd zamietol správnu žalobu sťažovateľky ako nedôvodnú podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania. Krajský súd dospel k záveru, že vo veci konajúce a rozhodujúce správne orgány vykonali dokazovanie v dostatočnom rozsahu a vykonané dôkazy vyhodnotili vecne správne a svoje rozhodnutia logicky a zrozumiteľne odôvodnili, reagujúc na argumentáciu sťažovateľky.

4. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť, ktorú najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol ako neprípustnú podľa § 459 písm. a) SSP pre jej oneskorenosť a účastníkom nepriznal nárok na náhradu trov kasačného konania. Najvyšší súd konštatoval, že rozsudok krajského súdu bol do elektronickej schránky právneho zástupcu sťažovateľky účinne doručený 16. júla 2020 o 14.12 h, čo vyplýva z údajov na elektronickej doručenke. Vzhľadom na to, že koniec 30-dňovej lehoty pripadol na sobotu 15. augusta 2020, posledným dňom na podanie kasačnej sťažnosti tak bol najbližší pracovný deň – pondelok 17. augusta 2020. Sťažovateľka však kasačnú sťažnosť podala elektronickými prostriedkami až 18. augusta 2020, teda oneskorene.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutým rozhodnutiam všeobecných súdov nasmerovala sťažovateľka svoju ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že napadnutý rozsudok krajského súdu nespĺňa základné formálne náležitosti v zmysle § 141 SSP, pretože bol kvalifikovane podpísaný len dvomi členmi senátu, konkrétne [REDACTED] a [REDACTED], pričom tretí člen senátu nebol zastúpený iným členom. Napadnutý rozsudok krajského súdu preto označuje za „*nulitný právny akt*“, ktorý je bez akýchkoľvek právnych účinkov. Tvrdí, že lehota na podanie kasačnej sťažnosti nemohla začať plynúť 17. augusta 2020, keďže ani ku dňu podania ústavnej sťažnosti jej nebol rozsudok krajského súdu spĺňajúci všetky zákonné náležitosti riadne doručený. Na podporu svojho názoru poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 20 Cdo 3578/2017. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola odmietnutá kasačná sťažnosť ako oneskorene podaná, tak bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Rovnako namieta, že ani napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemohlo nadobudnúť „*zamýšľané právne účinky*“, keďže z výsledku informatívneho overenia vyplýva, že elektronické podpisy členov senátu najvyššieho súdu boli vyhodnotenú ako neplatné.

6. Sťažovateľka v ďalšej časti ústavnej sťažnosti formuluje výhrady týkajúce sa nedostatočného a nesprávneho vyhodnotenia predložených dôkazov konajúcimi orgánmi verejnej správy a následne krajským súdom. Dôvodí, že si riadne splnila svoju dôkaznú povinnosť, uniesla dôkazné bremeno, pričom je evidentné, že správny súd si spisový materiál dôkladne nepreštudoval a iba sa stroho stotožnil s názorom žalovaného bez toho, aby sa zaoberal pochybeniami v jeho rozhodnutí. V tejto súvislosti namieta, že krajský súd sa nielenže nezaoberal ňou predloženými dôkazmi, ale na ich základe bez relevantného zdôvodnenia rozhodol v neprospech sťažovateľky, čím došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces.

7. Podľa názoru sťažovateľky sú namietané rozhodnutia konajúcich súdov taktiež nedostatočne odôvodnené, v dôsledku čoho sú „*svojvoľné a arbitrárne*“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu napadnutým rozsudkom krajského súdu:

9. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka odvíja zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti od doručenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu o odmietnutí jej kasačnej sťažnosti ako oneskorene podanej.

10. Ako vyplýva z prvej vety § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Podľa poslednej vety tohto ustanovenia ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku. Zachovanie tejto lehoty sa premietlo do novej právnej úpravy zákona o ústavnom súde skrz ustálenú judikatúru ústavného súdu vychádzajúcu z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike z 12. novembra 2002 (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54), a to v tom zmysle, že ak sťažovateľ uplatní mimoriadny opravný prostriedok spôsobilý zabezpečiť ochranu jeho práv, a najvyšší súd ho následne odmietne ako procesne neprípustný, je zákonná lehota na podanie ústavnej sťažnosti v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010).

11. Avšak nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté.

12. Zákonná úprava počítajúca plynutie lehoty dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku v každom prípade predpokladá riadne využitie mimoriadneho opravného prostriedku. O riadnom využití mimoriadneho opravného prostriedku nemožno hovoriť v prípade, ak je podaný neoprávnenou osobou, je podaný po lehote, je podaný bez povinného právneho zastúpenia advokátom, prípadne ak je podaný proti rozhodnutiu, proti ktorému právna úprava možnosť podania mimoriadneho opravného prostriedku vylučuje. V opačnom prípade by totiž bola pripustená možnosť špekulatívneho predlžovania lehoty na podanie ústavnej sťažnosti (II. ÚS 91/2019, I. ÚS 165/2021).

13. O tento prípad ide aj vo veci sťažovateľky, ktorá kasačnú sťažnosť podala preukázateľne oneskorene, preto ju najvyšší súd odmietol ako neprípustnú podľa § 459 písm. a) SSP.

14. Lehotu na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde nemožno počítať od doručenia rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom opravnom prostriedku (kasačnej sťažnosti) sťažovateľky, ktorým bola kasačná sťažnosť odmietnutá ako neprípustná pre jej oneskorenosť,

keďže takéto využitie mimoriadneho opravného prostriedku nemožno považovať za účinný prostriedok nápravy, ktorý je podmienkou podania ústavnej sťažnosti v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto sa táto lehota počíta od nadobudnutia právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu.

15. Napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 18. augusta 2020. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 28. septembra 2021, teda celkom zjavne po uplynutí lehoty dvoch mesiacov od právoplatnosti napadnutého rozsudku krajského súdu. Z tohto dôvodu ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

16. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že aj v prípade, ak by sťažovateľka uplatnila kasačnú sťažnosť včas a najvyšší súd by o nej meritorne rozhodol, ústavná sťažnosť by musela byť vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľky totiž vylučuje možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku krajského súdu, keďže kasačná sťažnosť by v takomto prípade predstavovala účinný opravný prostriedok ochrany práv sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

17. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukol'vek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde (II. ÚS 8/01), alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia (I. ÚS 241/07), prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05), teda ak súdom zvolený výklad neprípustne postihuje niektoré zo základných práv sťažovateľa, prípadne opomína možný výklad iný, ústavne konformný alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v súdnej praxi rešpektovaný, resp. je v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti.

18. V právnej veci sťažovateľky ústavný súd neidentifikoval žiadne pochybenie ústavnoprávnej intenzity.

19. Ťažisková argumentácia sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu je založená na dvoch podstatných námietkach.

19.1. V prvom rade sťažovateľka namieta, že odmietnutím jej kasačnej sťažnosti ako oneskorene podanej najvyšší súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu, pretože napadnutý rozsudok krajského súdu nebol podpísaný všetkými členmi senátu, ale len dvomi z nich, v dôsledku čoho je nulitným právnym aktom a jeho doručenie sťažovateľke nemohlo vyvolať začatie plynutia zákonnej lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

19.2. Podstata druhej námietky spočíva v tvrdení sťažovateľky, že ani samotné napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nespĺňa formálne náležitosti, keďže elektronické podpisy všetkých členov senátu boli vyhodnotené ako neplatné, čo vyplýva z výsledku informatívneho overenia.

20. Zohľadňujúc sťažnostnú argumentáciu sťažovateľky, ústavný súd sa dôkladne oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a pripojeného súdneho spisu, aby posúdil, či ním došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu z hľadiska odňatia prístupu k súdu.

21. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka uplatnila námietku o nedostatku formálnych náležitostí napadnutého rozsudku krajského súdu spočívajúceho v jeho podpísaní len dvomi členmi senátu prvýkrát až v ústavnej sťažnosti. V kasačnej sťažnosti podanej proti rozsudku krajského súdu totiž tvrdila, že predmetný rozsudok jej bol riadne doručený 20. júla 2020, preto zastávala názor, že kasačná sťažnosť podaná 18. augusta 2020 bola uplatnená včas, t. j. v zákonom stanovenej 30-dňovej lehote od doručenia napadnutého rozsudku krajského súdu. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti stabilne judikuje, že nepripúšťa námietky, ktoré sťažovateľ uplatňuje po prvýkrát až v konaní pred ním samým (napr. sp. zn. II. ÚS 382/2013, IV. ÚS 102/2019, IV. ÚS 101/2020). Ak teda sťažovateľka tento argument, ktorým spochybňuje splnenie všetkých formálnych náležitostí rozsudku krajského súdu, s čím spája dôsledok nezačatia plynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti, neuplatnila v podanej kasačnej sťažnosti, pripravila sa o možnosť, aby sa s ním najvyšší súd v napadnutom uznesení zaoberal a adekvátnym spôsobom sa s ním vysporiadal. Predmetná námietka uplatnená sťažovateľkou prvýkrát až v ústavnej sťažnosti tak nemôže byť vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu predmetom prieskumu ústavného súdu, a preto je potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti argumentácie považovať za neprípustnú.

22. Napriek záveru ústavného súdu o neprípustnosti predmetnej sťažnostnej námietky sťažovateľky považuje ústavný súd za žiaduce doplniť, že z ustanovenia § 141 SSP vyplýva, že písomné vyhotovenie prvopisu rozsudku podpisuje sudca a v senátnych veciach všetci členovia senátu. V prípade, ak sudca, ktorý rozsudok vydal, nemôže prvopis podpísať, podpíše ho iný poverený sudca spravidla určený rozvrhom práce príslušného súdu s tým, že sa poznamená aj dôvod podpísania rozsudku iným sudcom. Osobitne je v ustanovení § 141 SSP upravený postup pri podpisovaní prvopisu rozhodnutia, ktorý nemôže podpísať predseda senátu alebo niektorý z členov senátu. Za takejto situácie rozhodnutie podpíšu ostatní prítomní členovia senátu, pričom tretí podpis bude na rozhodnutí absentovať a zároveň sa uvedie dôvod, pre ktorý tretí člen senátu rozhodnutie nepodpísal (*Baricová, J., Fečík, M., Števček, M. a kol. Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2018. s. 727*).

23. V danom prípade bol prvopis rozsudku krajského súdu skutočne podpísaný len dvomi členmi senátu (predsedom senátu [REDACTED] a členkou senátu [REDACTED]), pričom tretí člen senátu ([REDACTED]) prvopis nepodpísal z dôvodu čerpania dovolenky. Zmiený dôvod absencie podpisu tretieho člena senátu bol pritom na písomnom vyhotovení napadnutého rozsudku krajského súdu riadne vyznačený. Tvrdenie sťažovateľky, že za chýbajúceho člena senátu mal prvopis rozhodnutia podpísať iný (zastupujúci) člen senátu, nekorešponduje s aktuálnou zákonnou úpravou, keďže § 141 SSP explicitne stanovuje, že len v prípade, ak sudca (teda nie člen senátu, resp. predseda senátu, pozn.), ktorý rozsudok vydal, nemôže prvopis podpísať, podpíše ho iný poverený sudca, spravidla určený rozvrhom práce príslušného súdu alebo poverený predsedom súdu. Postup v prípade nemožnosti podpísania prvopisu rozhodnutia niektorým z členov senátu, resp. predsedom senátu je v zákone osobitne upravený.

24. Pokiaľ sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 20 Cdo 3578/2017, ústavný súd už len poznamenáva, že predmetné uznesenie sa týka odlišnej situácie, než je tomu v prejednávanej veci, keďže pojednáva o dôsledkoch úplnej absencie podpisu samosudcu na vyhotovenom origináli rozsudku.

25. Ani druhá námietka sťažovateľky týkajúca sa absencie platných elektronických podpisov členov senátu najvyššieho súdu nie je opodstatnená a nezodpovedá obsahu vyžiadaného súdneho spisu. Ústavný súd sa presvedčil, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (doručené účinne sťažovateľke 4. augusta 2021) bolo 16. júla 2021 platne podpísané všetkými členmi senátu najvyššieho súdu, čo vyplýva z výsledku informatívneho overenia podpisov a pečatí v elektronickej správe, ktoré obsahuje údaje o platnosti podpisu jednotlivých členov senátu, dátume a čase podpisu (časovej pečiatke) a napokon o dátume a čase overenia.

26. Ústavný súd tak uzatvára, že právne závery najvyššieho súdu koncipované v napadnutom uznesení vo vzťahu k včasnosti podanej kasačnej sťažnosti nemožno považovať za arbitrárne alebo ústavne neakceptovateľné, pričom najvyšší súd sa v danom prípade nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy, ktorými by poprel jej účel a význam.

27. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola kasačná sťažnosť odmietnutá ako neprípustná z dôvodu jej oneskoreného podania, nedošlo k odmietnutiu spravodlivosti, a tým k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

29. Vzhľadom na prechod výkonu súdnictva od 1. augustu 2021 z najvyššieho súdu na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu (§ 101e zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), ústavný súd doručoval predmetné uznesenie aj najvyššiemu správne mu súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 26. januára 2022

Miloš Maďar
predseda senátu